

N. G. CSERNISEVSKIJ: MIT TEGYÜNK? (Révai.)

A múlt századközép orosz forradalmi mozgalmainak vezéralakja, Csernisevskij szibériai száműzetésében írta e könyvét, melynek egyes fejezeteit titkos utakon juttatta el bizalmas híveihez, küzdőtársaihoz. A „Mit tegyünk?” szorosán véve irányregény: azt mutatja be, hogy milyenek kell lennie az új típusú embernek és ezzel együtt, az emberhez méltó házasságnak. Mintegy előrevetíti a forradalmi korszak asszonyának igazi típusát. Mert Vera Pavlovna alakján keresztül az eljövendő női élet egyetlen helyes formáját rajzolja meg Csernisevskij s ez végső fokon az akkori társadalom éles kritikáját jelenti. Pavlovna asszony szocialista termelési alapon varrodát nyit s azt eredményesen vezeti; miközben állandóan képezi magát s felvilágosodik az akkori forradalmi írók művei által, míg végül egyenjogúságának tudatában beiratkozik az egyetlen orvosi fakultására.

Bár sok utópisztikus vonás lelhető fel e kiváló alkotásban, mégis távlatokban és szándékaiban egészséges hatású, iránytűmutató mű maradt úgyanyira, hogy — amint ez közismert tény. — Lenin egyik legkedvesebb olvasmányja volt Csernisevskij műve. Hiszen híres forradalmi tanulmányának címéül e regény címét adta, mert a Lenin által meghirdetett új, szocialista embertípus kialakításához jelentős lépésekkel járult hozzá a regény.

A magyar kiadás Dimitrov elvtárs, a nemzetközi munkásmozgalom nagy hősenek rövid megjegyzéseit is hozzáfűzi a könyvhöz bizonyágképp arra, hogy milyen jelentős műnek tartotta Dimitrov is Csernisevskij alkotását. Hiszen így nyilatkozik róla: „A merészség, az önfeláldozás, a példátlan hősiesség, határtalan odaadás a forradalom iránt, — ez az, ami Csernisevskij hőseit egész forradalmár-nemzedékek példaképeivé avatta. Lenin nem ok nélkül szerette oly nagyon és értékelte oly sokra Csernisevskijt, a forradalmárt és az író.”

A kötet elején Lukács György értékes tanulmánya keretében részletes elemzést adja Csernisevskij életének, korának és maradandó alkotásainak.

A Révai Könyvkiadó N. V. igen nagyjelentőségű művel gazdagította az utóbbi évek magyar könyvtérét s munkájáért teljes elismerés illeti.

HOLLÓS TIBOR

VERA KETLINSZKAJA: AZ IFJÚ VÁROS. (Athenaeum)

Komszomol-vonat robog Távols-Kelet felé. Erőtől, energiától duzzadó, öntudatos, lelkes fiatalok — komszomolcok indulnak el, hogy az első sztálini öt-éves terv végrehajtásaként meghódítsák a varázslatos, titokzatos híri, a természet ezer kincsét rejtető szibériai őserdőt, a tajgát — és a távolkeleti partizán-harcok legendáit őrző Amur partján, ott, ahol eddig csak nomádok és félnomádok éltek, várost, iparral, gyárral teremtsenek két kezükkel — a semmiből.

A feladat óriási, a körülmények hallatlanul nehezek, de a bolsevikok nevelte ifjú gárda nem riad semmitől, Andrej Gruglov, Epifánov, a fekete tengeri bűvár, Kaluzsnij, a vasesztérgályos, Altschuer, a „feltaláló”, a két elválaszthatatlan odesszai, Beszonov, a leningrádi élmunkás-közműves, Golicin, a mozdonyvezető-segéd, Grisa Iszakov, a költő, Kláva, Tánya, Szonya, a lányok, a nomád világ ősi primitívességéből, babonáiból az építőkhöz menekülő két őslakó, a nanaic Kiltu és Moomi és a többi vagy ezer fiatal szemlátomást, kitapinthatóan formálódó, erősödő közösségé forr, amelynek élete és a szó szerint becsülete, dicsősége a munka, az építés — a maga nagyszerűségében.

Ez a páratlan ritmusú alkotási láz átfőmálja, szocialista emberré gyúrja az ifjúság, az építő sereg tagjait. A tehetségesek, a sokra képesek tovább fejlődnek, a gyengébbek felemelkednek, a javíthatatlanok, a salak-emberek pedig elégnék a közttség lángoló kohójában. A szocializmus építésének és egyben pedig az új ember kialakításának feszültséggel telt hősi éneke ez a regény. A mi irodalmunkban, a magyar irodalomban még teljesen ismeretlen, nemesveretű pátosz, a szocialista munka pátosza, azonkívül hazaszeretet, elvhűség, baráti érzés a legmagasabb hőfokon, az egészséges társadalomra jellemző tiszta szerelem, és ezenkívül még számos értékes tulajdonság sokrétű színskálában olvad össze lapjainak pergetéskor. „Újszerűen lélekezni és gondolkodni tanulnak” nagy munkájukban az Ifjú Város fiataljai és igyekezetüket siker koronázza — felépül Komszomolszk — az ifjúság, a fiatalság városa.

„A barátság, a szerelemnek, patriotizmusnak” és szocialista munkának ez a bőséges sarjadzása — ahogy a regény egyik alakja, Andrej Kruglov, a komszomol-titkár találóan összefoglalja az Ifjú Város lakóinak életét — mindenek felett a nagy Bolsevik Pártnak, olyan bolsevik vezetőknek, mint a regénybeli

Morozov elvtársnak köszönhető. Olyan vezetőknek, akik nemcsak a nap huszon-négy óráját, nemcsak erejük minden kis részét, hanem életket is áldozzák a szocializmus építéséért.

Vera Ketlinszkája csak egy város, Komszomolszk alapítását rajzolja, de Komszomolszk építésén keresztül ácsillan az a hősi munka, amit a szovjet emberek ott messzi, egészen Távól-Keleten végeznek. Egyszerű emberek: halászek, soiförök, kolhoz-előzők Szahalin szigetén, ezer kilométerekre kulturális és gazdasági központoktól falvakat, településeket alapítanak és rendeznek be. A távolság, a körülmények vaszeke mindenben akadályozza őket, azonban ők keményen verekednek — építik az új társadalmat. Feledhetetlen, ahogy ezek az emberek szeretik, rajonganak Sztálinért. A szahalinszigeti gilyák kolhoz oktatója képzeletben időről-időre odaáll Sztálin elvtárs elé. „Nézzen ide Sztálin elvtárs, látja, milyen kórházat építünk és ez az asszony itt megtanul írni és olvasni és tovább akar tanulni...” és Szergej Golicin vöröskatonája is Sztálinhoz fordul nehézségei közt: „Nézzen ide kedves jó Sztálin elvtárs, én, Szergej Golicin vöröskatonája, nehéz menetelésre indulok...” és lélekben Sztálinnak fogadja meg, hogy méltó lesz a közösséghez...

Léleketállítóan izgalmas a regénynek az a része, ahol ott, — már a dolgok alapozásánál — felbukkannak a kártevők. Volt partizánok, régi párttagok és ifjú komszomolcok vagy pártönkivüliek méginkább összeforva, izzó dühvel védelmezik munkájuk eddigi eredményeit és harcolnak, fogcsikorgatva a még láthatatlan trockijisták, imperialista ügynökök ellen. Az álarc végül is lehull, megsemmisülnek az ortvámadók és vízresiklik az új gyárban elkészült első hajó — minden eddigi erőfeszítés, küzdelem, harc jelképe.

Vera Ketlinszkája Az Ifjú Város c. regénye méltóan tükrözi nemcsak a lenini Komszomol jelentőségét és nagyságát, hanem a szovjet élet nagyszerű, csodálatos valóságát is. A lenini Komszomol nyomdokain járó magyar ifjúság e könyv lefordításával méltó ajándékot kapott a jőkor — a Világifjúsági Találkozóra. A könyvet azonban nemcsak minden fiatalnak, hanem felnőtteknek is el kell olvasnia, hogy tanuljon és — lelkesedjék.

NÉMETH LAJOS

IVANOV: A KOMSZOMOL A BOLSEVIK PÁRT SEGÍTŐJE (Szikra.)

Példakédünk: a hős lenini Komszomol feladatát, szervezetét, történetét és munkáját ismerjük meg ebből a kisterjedelmű, de értékében annál nagyobb könyvecskéből. Legjobb feladata a Komszomol szervezeteknek: megszervezni és politikailag nevelni az ifjúság tömegeit. Egybe kell kapcsolniok az elméletet a gyakorlattal, mert csak így tudják elvégezni azt a felelősségteljesen szép feladatot, amit a párt a Komszomolra bízott. A Komszomol története során megtudjuk, hogy: „Az élenjáró ifjúság nagy része... felismerte: ahhoz, hogy a hatalomért vívott harcban sikereket érjen el, hogy megvédje létérdekeit, szervezkednie kell, önálló ifjúsági szervezetet kell alakítania. Közvetlenül a cári önkényuralom megdöntése után az ilyen szervezetek meg is alakultak.” A nagy Honvédő Háborúban is mindenütt nagy tömegek jelentkeztek soraikból önként a haza védelmére. „A Komszomolisták és az ifjúság haladtak a haza védelmezőinek első soraiban. Leningrád valamennyi komszomolistája, fiú, leány egyaránt már a háború első napjaiban kérte, hogy küldjék a frontra.” A háború befejeztével a Komszomol is az építés területén fejtette ki tevékenységét és jelentékeny számban és nagy kedvvel láttak neki a sztálini öt éves terv megvalósításának.

Harcokban edződtek a Komszomol fiataljai, így tanultak meg küzdeni az emberiség felszabadításáért. Példaképünké kell őket tennünk, az ő nyomdokain kell haladnia a magyar ifjúságnak is, hogy ugyanolyan bátor, harcos hadsereggé váljon, mint a lenini komszomolisták!

BÉCSI TAMÁS

HÁDZISZ—LAMBRINOSZ: GÖRÖGORSZÁG HŐSEI. (Szikra.)

A görög nép legjobbjai a fasiszta iga alóli felszabadulás után, mikor az ország urai a nyugati imperialistákkal szövetkezve eladták az országot az amerikaiaknak, szabadságharcot hirdettek a monarcho-fasiszták ellen. A küzdelem az imperializmus ellen fogal és kőrömmel szegényesen felfegyverzett csapatokkal indult meg, de ezek a csapatok tudták, hogy az országukért küzdenek, a Szabadságért.

A monarcho-fasiszták 1948-ban az amerikaiak zsoldjában, döntő támadásra készültek a görög demokratikus hadsereg ellen. A támadás célja az Epirusz hegység egyik bázisa, a Murgána volt. Erről a támadásról, a szabadságharcosok